

Unijne organy nadzoru finansowego ostrzegają konsumentów przed zagrożeniami związanymi z kryptoaktywami

Europejskie Urzędy Nadzoru (EBA, ESMA i EIOPA) ostrzegają konsumentów, że wiele kryptoaktywów ma charakter wysoce spekulacyjny oraz wiąże się z wysokim ryzykiem. Nie są one odpowiednie dla większości konsumentów jako inwestycja, środek płatniczy czy środek wymiany.

Konsumenci kupujący kryptoaktywa są narażeni na wysokie ryzyko utraty wszystkich zainwestowanych pieniędzy. Konsumenci powinni zdawać sobie sprawę z zagrożeń związanych z reklamami wprowadzającymi w błąd, w tym za pośrednictwem mediów społecznościowych i influencerów. Konsumenci powinni zachować szczególną ostrożność w przypadku obietnic szybkich lub wysokich zysków, zwłaszcza obietnic, które wydają się zbyt korzystne, by mogły być prawdziwe.

Konsumenci powinni być świadomi ryzyka braku możliwości dochodzenia roszczeń lub braku zabezpieczeń, ponieważ kryptoaktywa oraz powiązane z nimi produkty i usługi zazwyczaj nie są objęte ochroną przewidzianą w obowiązujących przepisach UE dotyczących rynku finansowego.

CO NALEŻY WIEDZIEĆ I SPRAWDZIĆ

Należy być świadomym konkretnych rodzajów ryzyka związanego z kryptoaktywami oraz powiązanymi produktami i usługami, a także starannie rozważyć, czy ryzyko to jest możliwe do zaakceptowania, mając na uwadze indywidualne preferencje i sytuację finansową. Chodzi tutaj o ryzyko:

- utraty wszystkich zainwestowanych pieniędzy;
- szybkiego wzrostu i spadku cen w krótkich okresach;
- oszustw, nadużyć finansowych, błędów operacyjnych lub cyberataków; oraz
- braku prawa do ochrony lub odszkodowania w razie niepowodzenia inwestycji.

Rozważając zakup kryptoaktywów lub powiązanych produktów i usług, należy zadać sobie następujące pytania:

- Czy mogę sobie pozwolić na utratę wszystkich zainwestowanych pieniędzy?
- Czy jestem gotowy(-a) podjąć wysokie ryzyko, aby uzyskać obiecane zyski?
- Czy rozumiem cechy kryptoaktywów lub powiązanych z nimi produktów i usług?
- Czy firmy/strony, z którymi prowadzę współpracę, cieszą się dobrą reputacją?

- Czy firmy/strony, z którymi prowadzę współpracę, są wpisane na „czarną listę” przez odpowiednie organy krajowe?¹
- Czy jestem w stanie skutecznie chronić urządzenia używane do dokonywania zakupów, przechowywania lub przenoszenia kryptoaktywów, w tym swoje klucze prywatne?

Jakie są główne zagrożenia?

- **Skrajne wahania cen:** wiele kryptoaktywów podlega nagłym i skrajnym wahaniom cen i ma charakter spekulacyjny, ponieważ ich cena często zależy wyłącznie od popytu konsumentów (tzn. nie posiadają żadnego zabezpieczenia oraz ich wartość nie jest powiązana z innymi aktywami). Można stracić dużą część lub nawet wszystkie zainwestowane pieniądze. Skrajne wahania cen oznaczają również, że wiele kryptoaktywów nie nadaje się do gromadzenia i przechowywania wartości pieniężnych, ani jako środek wymiany lub środek płatniczy.
- **Informacje wprowadzające w błąd:** niektóre kryptoaktywa i powiązane produkty są publicznie agresywnie reklamowane za pomocą materiałów marketingowych i innych informacji, które mogą być niejasne, niekompletne, niedokładne lub nawet celowo wprowadzające w błąd. Na przykład reklamy w mediach społecznościowych mogą być bardzo lakoniczne i koncentrować się wyłącznie na potencjalnych korzyściach, z pominięciem wysokiego ryzyka. Należy również ostrożnie podchodzić do informacji przekazywanych przez influencerów w mediach społecznościowych, którzy zazwyczaj otrzymują zachęty finansowe do promowania określonych kryptoaktywów oraz powiązanych produktów i usług, a zatem mogą przekazywać poszczególne informacje w sposób stronniczy.
- **Brak ochrony:** większość kryptoaktywów oraz sprzedaż powiązanych produktów i usług nie jest uregulowana w UE². W takich przypadkach nie można skorzystać z praw i środków ochrony konsumentów przysługujących im w przypadku regulowanych usług finansowych, takich jak możliwość egzekucji roszczeń na drodze reklamacyjnej lub sądowej.
- **Złożoność produktu:** niektóre produkty związane z ekspozycją na kryptoaktywa są bardzo złożone, czasami posiadają cechy, które mogą zwiększyć wielkość strat w przypadku niekorzystnych wahań cen. Produkty te, ze względu na swoją złożoność, nie są odpowiednie dla wielu konsumentów.
- **Nadużycia finansowe i działania podejmowane w złej wierze:** występuje wiele fałszywych kryptoaktywów i oszustw, dlatego należy mieć świadomość, że ich jedynym

¹ Należy pamiętać, że fakt, iż dana firma/strona nie została wpisana na „czarną listę”, nie stanowi gwarancji bezpiecznej współpracy

² Niektóre państwa członkowskie wprowadziły przepisy krajowe regulujące kwestie związane z określonymi kryptoaktywami oraz powiązanymi produktami i usługami. Ponadto podmioty świadczące niektóre rodzaje usług w zakresie kryptoaktywów, w tym usług wymiany i usług powierniczych, muszą uzyskać zezwolenie lub zostać zarejestrowane na potrzeby przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać od odpowiednich właściwych organów.

celem jest pozbawienie konsumenta pieniędzy za pomocą różnych technik, np. phishingu (wyłudzenia informacji).

- **Manipulacje na rynku, brak przejrzystości cen i niska płynność:** sposób ustalania cen kryptoaktywów i przeprowadzania transakcji na platformach transakcyjnych często nie jest przejrzysty. Niektóre kryptoaktywa charakteryzują się wysokim stopniem skoncentrowania, jeśli chodzi o posiadaczy, co może wpływać na ceny lub płynność. W związku z tym dokonując zakupu lub sprzedaży kryptoaktywów, można nie uzyskać uczciwej ceny, można stać się ofiarą nieuczciwego traktowania lub można nie być w stanie szybko sprzedać swoich kryptoaktywów z powodu braku potencjalnego nabywcy. Wielokrotnie zgłaszano przypadki manipulacji na rynku.
- **Cyberzagrożenia, ryzyko operacyjne i kwestie bezpieczeństwa:** technologia rozproszonego rejestru leżąca u podstaw kryptoaktywów może wiązać się z określonymi zagrożeniami. Kilku emitentów i dostawców usług w zakresie kryptoaktywów, w tym kryptogieldy i dostawcy portfeli, doświadczyło cyberataków i poważnych problemów operacyjnych. Wielu konsumentów straciło swoje kryptoaktywa lub poniosło straty w wyniku takich włamań do systemów i zaistniałych zakłóceń lub z powodu utraty kluczy prywatnych zapewniających dostęp do posiadanych kryptoaktywów.

Informacje ogólne

Niniejsze ostrzeżenie opiera się na art. 9 ust. 3 rozporządzeń ustanawiających Europejskie Urzędy Nadzoru³. Zostało wydane na podstawie wcześniejszych ostrzeżeń dotyczących zagrożeń związanych z kupowaniem/posiadaniem kryptoaktywów^{4,5,6}.

Kryptoaktywa można określić jako cyfrowe odzwierciedlenie wartości lub praw, które można przenosić i przechowywać w formie elektronicznej z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru lub innej podobnej technologii.

Europejskie Urzędy Nadzoru dostrzegają wzrost aktywności konsumentów i zainteresowania kryptoaktywami, w tym tzw. walutami wirtualnymi, a także pojawianie się nowych rodzajów kryptoaktywów oraz powiązanych produktów i usług, na przykład niewymienialnych tokenów (ang. *non-fungible token* – NFT), instrumentów pochodnych z kryptoaktywami jako aktywami bazowymi, ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym związanym z

³ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/2175 z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), Dz.U. L 331, 15.12.2010, s.12; rozporządzenie (UE) nr 1094/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych), Dz.U. L 331, 15.12.2010, s.48; rozporządzenie (UE) nr 1095/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), Dz.U. L 331, 15.12.2010, s.84

⁴ EUNB (2013), [Warning to consumers on virtual currencies \(Ostrzeżenie dla konsumentów w sprawie walut wirtualnych\)](#), 12 grudnia

⁵ Europejskie Urzędy Nadzoru (2018), [ESAs warn consumers of risks in buying virtual currencies \(Europejskie Urzędy Nadzoru ostrzegają konsumentów przed ryzykiem związanym z zakupem wirtualnych walut\)](#), 12 lutego

⁶ ESMA (2021), [ESMA sees high risks for investors in non-regulated crypto-assets \(ESMA dostrzega wysokie ryzyko dla inwestorów w zakresie nieregulowanych kryptoaktywów\)](#), 17 marca.

kryptoaktywami jako aktywami bazowymi oraz zastosowań zdecentralizowanych finansów (DeFi) opartych na technologii blockchain, które rzekomo generują wysokie lub szybkie zyski. Europejskie Urzędy Nadzoru obawiają się, że coraz więcej konsumentów dokonuje zakupu tych aktywów, w oczekiwaniu, że przyniosą one wysoki zysk, nie zdając sobie sprawy z wysokiego ryzyka, jakie się z tym wiąże.

We wrześniu 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia w sprawie rynków kryptoaktywów⁷. We wniosku przewidziano kompleksowe ramy regulacyjno-nadzorcze dotyczące emitentów i dostawców usług w zakresie kryptoaktywów w celu zapewnienia ochrony konsumentów oraz integralności i stabilności systemu finansowego. Konsumentom powinni jednak pamiętać, że wniosek ten jest uzależniony od wyników procedury współdecyzji⁸. Konsumentom nie korzystają obecnie z żadnego z zabezpieczeń przewidzianych w tym wniosku, dopóki nie zostanie on przyjęty i wdrożony.

Na dzień publikacji niniejszego ostrzeżenia istnieje ponad 17 000 różnych kryptoaktywów, z których niektóre są czasami określane jako tak zwane „waluty wirtualne” lub cyfrowe „monety” lub „tokeny”⁹. Do najbardziej znaczących kryptoaktywów należą obecnie Bitcoin i Ether, które stanowią łącznie około 60% całkowitej kapitalizacji rynkowej kryptoaktywów. Zużycie energii przez niektóre kryptoaktywa jest wysokie, np. w procesach wydobywania kryptowalut i zatwierdzania transakcji, dlatego konsumenci powinni być świadomi ich wpływu na środowisko¹⁰.

⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rynków kryptoaktywów i zmieniającego dyrektywę (UE) 2019/1937, COM/2020/593, 24/09/2020.

⁸ [Zwykła procedura ustawodawcza – Consilium \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2020/09/24-09-2020)

⁹ Źródło: Coinmarketcap.com, dane na dzień 3 marca 2022 r.

¹⁰ Więcej informacji na ten temat można znaleźć na przykład w Cambridge Centre for Alternative Finance (2022), „[Cambridge Bitcoin Electricity Consumption Index](#)” („Wskaźnik Cambridge dotyczący zużycia energii elektrycznej przez Bitcoin”)